

متن پرسش

جناب استاد طاهرزاده سلام علیکم. ضمن تشکر از مطالب ارزنده و کتابها و جزوات حضرتعالی که بهره‌های فراوان از آن بردم سؤالی از محضرتان داشتم که مدت زیادی است ذهن مرا درگیر خود کرده و احساس میکنم باید یافت های مهمی در درون آن نهفته باشد. شما در بخش پرسش و پاسخ کتاب مدرنیته و توهم به نکته بسیار مهمی اشاره کردید و آن هم این که هایدگر و ملاصدرا همچون آیینه‌هایی هستند که یکدیگر را نشان می‌دهند. بنده با مطالعه آراء مرحوم دکتر فردید و آقای دکتر داوری (که البته در برخی از موارد تفاوت‌هایی هم با نظر دکتر فردید دارد) به یک اشراف کلی نسبت به این نظر شما پیدا کردم اما خود آقای دکتر فردید خود ملاصدرا را نیز با تعریفی غریزه‌میکشود. با فرض پذیرش مطلب شما که احساس میکنم باید درست باشد می‌توانید مسأله نسبت بین رویکرد پدیدارشناسی هرمنوتیک هایدگر و فلسفه ملاصدرا به ویژه بحث حرکت جوهری را بیشتر برایم باز کنید و در خصوص منابعی که میتواند راهگشا باشد هم بنده را راهنمایی نمایید. ضمناً بنده در مقطع کارشناسی ارشد رشته فلسفه علوم اجتماعی تحصیل میکنم و فکر میکنم برای ورود به مباحث این رشته باید این گره را که در سؤال مطرح کردم در ابتدای کار بگشایم. اگر در خصوص نحوه ورود و کیفیت پرداخت و منابع فلسفه علوم اجتماعی هم نظری دارید با راهنمایی خود را من را به مصداق کلام امیر بیان علیه السلام که فرمود: «قد علمنی حرفاً فقد صیرنی عبداً» بنده خویش ساخته‌اید.

یا علی

متن پاسخ

باسمه تعالی؛ علیک السلام: آقای فردید در کتابی که آقای دکتر دیباج تحت عنوان «مفردات فردیدی» از سخنان ایشان منتشر کردند جمله‌ای دارند که قابل تأمل است. ایشان در آن‌جا در صفحه‌ی ۲۹۰ می‌فرمایند: «من می‌خواهم از نو، ملاصدرا بخوانم تا آن‌جا که سوبژکتیو و ابژکتیویته در ملاصدرا محو شود، تفسیر من از ملاصدرا غیر از تفسیر خودبنیادانه‌ای است که حوالت دوره‌ی جدید است.» از این جمله معلوم می‌شود سخنانی که در قبل نسبت به فلسفه‌ی ملاصدرا گفته‌اند و آقای مددیپور در کتاب «دیدار فرهی» آورده، آخرین حرف دکتر فردید در رابطه با ملاصدرا نیست و تحول مهمی در دیدگاه ایشان به وجود آمده که متوجه شده‌اند «وجودی» که جناب ملاصدرا به آن نظر دارد در نهایت نظر به «وجود» در خارج دارد و نه به مفهوم وجود که عموماً فلسفه به آن می‌پردازد. در صفحه‌ی ۲۳۱ آن کتاب می‌گویید: «ملاصدرا پریروز دارد.» یا در صفحه‌ی ۴۴۰ می‌گویید: «وقت ملاصدرا

در مقایسه با وقت میرداماد دوری از طاغوت است». در مورد منظور شما از بحث حرکت جوهری ملاصدرا و پدیدارشناسی هرمنوتیکی هایدگر را درست نفهمیدم که از چه جهت سؤال دارید. موفق باشید